२३वा

४४ पाने

ह।व
१०७१

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

1

॥ मनोजय ॥ २३ ॥

॥ मननोजय ॥

अध्यात्रयविंशति ॥ २३ ॥ भीक्षुगीत कदर्युपाख्यानं वैराग नीरोपणायस्यारंभः

पत्र ॥ ५६ ॥ श्लोक ॥ ६३ ॥ वोवी ॥ [illegible] संख्या ॥ १०५९ ॥ श्रीराम ॥ राम ॥ राम

॥ मननोज

अध्याय ॥ २३ ॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

[illegible]यनमः ॥ श्रीसद्गुरु सीतारामचंद्रायेनमोनमः ॥ श्रीगुरु राजनम

ॐ नमः सद्गुरु विश्वरूपा ॥ विश्वसबाह्य तुचि स्वरूपा ॥ तुझें निर्धोरि स्वरूप ॥ तो आत्मपअ
व्ययो ॥ १ ॥ चराचर जें सावेव ॥ तें तुज अरूपाचे आवेव ॥ ओवाळ्रिावे हे तुझी माव ॥ अद्वय
वे भव पै तुसे ॥ २ ॥ घटपुतळी दिसे साकार ॥ घटपणेचि निराकार ॥ तैसा तु आव्य
य आक्षर ॥ जग हा कारभास सी ॥ ३ ॥ [illegible] दिसे जें जग ॥ तिद्धीरितां तें तु सेअंग
अंग याहातां तु अनंग ॥ अनंगाचा मा[illegible] माडि नाहि ॥ ४ ॥ देखिजे तें तें तु नव्हसि
नव्हे तें तें तुचि होसी ॥ होणे नहोणे[illegible]पासी ॥ तैसा तु जेगसी जगद्गुरु ॥ ५ ॥
राहुनु छोडनियादुरि ॥ तुराहु सा बा[illegible]तरि ॥ बोल्लुका तुचि चराचरि ॥ वेदशा
स्त्रीं तु वक्ता ॥ ६ ॥ उसापासुनि गोडि[illegible]उसस बाह्य गोडि चि आली ॥ गोडिमा
जि उसनसे ॥ वेदासी तुज तैसें सौजन्य ॥ ७ ॥ वेदाचा वक्ता तुचि होसी ॥ वेदि प्रवृत्ति
पादिजे तुह्मासी ॥ सेवखी वेदासी नाकळसी ॥ निःशब्द वासी गुरुराया ॥ ८ ॥ जे विश्वानु
हता चौथ्यति ॥ आसे ध्वनिमात्री मीळोनि ॥ तो तु अनुहातु वाजवि जे जनी ॥ तैसे नाहि
कोन्ही वाजोत्र ॥ ९ ॥ तो बिनु वेदाच्या वक्ता ॥ सकळ शास्त्रा युक्ति दाता ॥ परि वदशास्त्रा
र्थ संमता ॥ तुजविण तत्वतानबोलवे ॥ १० ॥ स्तरणे निकेवळ तु निःशब्द ॥ तवनिःशब्द

एगिसवाद्व ॥ एहिमाईक अनुवाद ॥ तुरवंविधनकळसी ॥ ११ ॥ तुनकळसीच
ची तैसीयायुक्तियत्तुंपातो इपो ॥ ज्ञात्ताचिहे स्वयपुजात्ता ॥ तवआज्ञा नत्ताअसेना ॥
जेथआज्ञानत्ता नाहि ॥ तेथज्ञानपणत्तेकैचे काई ॥ हो कामुख्यहे नो वरिना ही ॥ दे
वरापाहि म्हणे कोण ॥ १२ ॥ तुत्ताना आज्ञात्ता ॥ तु बोलत्ता नाआबोलत्ता ॥ तुबहुना
कुत्ता ॥ तुसीअलक्षत्ता लक्षेणा ॥ १४ ॥ तुनि राद्धु निर्विकार ॥ तु निर्गुण निरहंक
हें हि ह्मणतापडे विच्यार ॥ तु जगदाकार ऊ जगदात्मा ॥ १५ ॥ जगदाकारे तु प्रसी
त्तेथे कोन्हाचा कोण बाधिद्वंद्व ॥ परनाहि सापरापराध ॥ अत्ति विरुध कोलादी ॥ १६
यापरि जिसंकुरुनाथा ॥ तुझेचरणासि द्वंद्वसमत्ता ॥ ते ऐसमसाम्य निजकथा ॥ श्री
भागवत्ताचा कबिसी ॥ १७ ॥ ते चित्र भागवति ॥ बाविसाआध्याचे अत्ति ॥ उद्धवे
पुसीत्ति निजस्रांति ॥ द्वंद्वसमाहि उपावी ॥ १८ ॥ उद्धवे प्रश्न केला वाड ॥ जेणे ब्रह्म
चिपुरेचाड ॥ तेणे श्रीकृष्ण कासी लागरलागोड ॥ ते ऐपुरे कोड परिक्षी त्तिचे ॥ १९
ऐको नि उद्धवाचि प्रश्नोत्ति ॥ शुकसुख चला चित्ति ॥ तोह्मणे सावधपरिक्षीत्ति ॥ तु
ष्टलाश्री पत्ति उद्धवासी ॥ २० ॥ ब्रह्मज्ञानाचि निर्वाणस्थित्ति ॥ ते जाणया सुख्वे
हेरांत्ति ॥ ते उद्धवे पुसीलि अत्ति प्रीत्ति ॥ ते लेश्रीपत्ति संतोषला ॥ २१ ॥ त्ति श्रांति
पु

A Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

आणिनिवृत्ति ॥ सांगेल चौआध्यायायुक्ति ॥ ऐकरायासुमति ॥ तेमीतुजप्रतिसांगेण ॥ २२ ॥
ऐकेपांडवकुळदिपका ॥ कौरवकुळीकुच टिळका ॥ शांतिसीतुआधिकारीनीका ॥ निजासमु
नवासाधकु ॥ २३ ॥ साधावयाब्रंह्मप्राप्ती ॥ तु सत्कोदकिुभ्रवणार्थी ॥ याल्लागीशांतिआणि
नीवृत्ति ॥ ऐकन्तपत्तिह दिसांगे ॥ २४ ॥ ते विसावेआध्याइं निरोपण ॥ दुजेनिष्कोभविल्लेमन
ह्यामनासी येक्षमाफूर्ण ॥ ते चिम्भ्रीहस्तमसांगे ॥ २५ ॥ श्रीक्षुगीतसंनक्षण ॥ तेमनोजयाचे
लक्षण ॥ प्रदक्के तिजयांचेनिरोपण ॥ सांगेल संपूर्णचौविसाचा ॥ २६ ॥ साळुणीत्री वि
धत्तिव्हिगुण ॥ लक्षविनिज निर्गुण ॥ त्रयाचेनिरोपण ॥ सुलक्षणपंचविसाचा ॥
२७ ॥ सविसावाआंध्याचोपेथ ॥ तोध तदिरस्क ॥ सांगेनियाऐकगीत ॥ स्त्रीयादि
समस्त विषयसागु ॥ २८ ॥ गुणविषय नसतेिभरेण ॥ यास्तुवेसमाधान ॥ चौआध्या
विचादजाण ॥ स्वसुखेश्रीलक्ष्म सांगेल ॥ २९ ॥ यापरिक्षितिसीजाय ॥ करुनियास
वधान ॥ श्रीशुकयोगेंद्र आपण ॥ कथालक्षण निरोपी ॥ ३० ॥ स्लोक ॥ श्रीशुकोव
सएवमाशांसीतउंद्ववेन भागवतमुख्येनरपार्षभेनु ॥ सभाजयनभसच
कुंदस्तनावभाषिश्रवणीयवीर्ये ॥ १ ॥ टिका ॥ शुकम्हणेपरिक्षीति ॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(३४)

ऊवाचि विनंति ॥ वचनें संतोषला श्रीपति ॥ तो उंद्धवासी प्रीति संबोधि ॥ ३१ ॥ कोटिजन्मांति
केवळ ॥ द्विजन्म पावि जे सकळ ॥ हे महिपुन्याचे निजफळ ॥ सफळ येते चि निर्फळ हरिभक्तिवि
ण ॥ ३२ ॥ सदा सफळ ओंब्या च्या रुख ॥ ह्या वरि उपजे कावरुख ॥ तो सफळ ही तहो निर्फ
ळ देख ॥ तैसे उत्तम लोक चिण भजने ॥ ३३ ॥ ते स्थिति नाहि उंद्धवापासी ॥ उत्तम जं
न्मया द्ववंसी ॥ सभासदत्ता आ[illegible] हि हातासी ॥ श्रीमदासी भुले चिना ॥ ३४ ॥ जाति
या हि राजसंपत्ति ॥ जो विसंबेना भगव[illegible] भागवत लुब्धपद्वाचि प्रासी ॥ त्यासी चि ति
श्री तिम हाराजा ॥ ३५ ॥ सगुण सुंदर [illegible] अनकुळ मीन क्रिया कांना ॥ जो विसंबे
ना भगवद्भंथा ॥ भागवत मुख्य ताया [illegible] ॥ ३६ ॥ ही गुणि अति युक्त ॥ वीवेके सीअ
ति विरक्त ॥ हरिचरणी अनुरक्त ॥ [illegible] भागवत उंद्धव ॥ ३७ ॥ वये धने श्रेष्ठप
ण ॥ तै श्रेष्ठ अति गौण ॥ भगवद्भक्ता सोंचे [illegible] जन ॥ तैसे भाग्य पुर्ण उंद्धउ ॥ ३८ ॥ जो
श्रीकृष्णाच्या विश्वासी ॥ प्रथमचे कीर्तिक दि ज्यासी ॥ गुह्य ज्ञान सांगे ज्या पासी ॥ त्या
च्या भाग्यासी के वि वानु ॥ ३९ ॥ परब्रम्ह जे का साक्षात ॥ उंद्धवासी जाले हस्तगत ॥ त्याचा
बोलामाजि वर्तेत ॥ भग्यि भाग्य वंत तोचि कु ॥ ४० ॥ उंद्धव भाग्या ची वानिवानित ॥ शुक जा
ला सद्गतित ॥ स्वानंदे बोसंडला तेथे ॥ टळे मत त्त महासुखे ॥ ४१ ॥ उंद्धउ भाग्याचा

(५)

देवु ॥ सागत्तावोसंउत्ला श्रीशुकु ॥ तेदे स्तुति करूं नायेकु ॥ जात्काभासंत्तिकुविस्मित ॥ ४२ ॥
सागता ज्याचे निज भाग्यतों ॥ श्रीशुकासीहोत्तसे आवस्था ॥ उद्धउ भाग्याचा तरू वक्ता ॥ मज हिसं
वेथा मानत्ला ॥ ४३ ॥ तव शुक ह्मणे रायासी ॥ परम भाग्य उद्धवासी ॥ ते ऐ चीन वित्तान
रीचे क्रीं ॥ वचनमात्रे तुष्टत्ला ॥ ४४ ॥ उंद्धवासी शांतिचि चाउ ॥ नो प्रश्नु श्रीकृष्णासी जाला
गोड ॥ निरोपवाउ सागे [illegible] ॥ ४५ ॥ परम शांतिचा आधिकारी ॥ ए
तुचि येक निजनिर्द्धारि ॥ ऐसे उद्धवासी प्रेमपूर स्कारि ॥ स्वये श्रीहरि सांगतु ॥ ४६ ॥
श्लोक ॥ श्री भगवानउवाच ॥ बा[illegible] स वै नात्र साधु यो दुर्जनेरित्ति ॥ दुरुक्तै
र्भिन्न मात्मानय: समाधातुमीश्वर [illegible] ॥ उद्धवा जे तु बोलीलासी ॥ मीहि ते
ह्य मानियासी दुर्जनिके ल्या आप[illegible]नासी ॥ साठाव्या को[illegible]सी शांति नाहि ॥ ४७ ॥
देव पादुका वाहोत्ति सीसि ॥ सुरव्य ई[illegible]रु लागे ज्याच्या पायासी ॥ अष्टमासी [illegible] ज्या
च्या दासी ॥ ब्रह्मज्ञान ज्यापासी वचनांकीत्त ॥ ४८ ॥ ऐसा देवगुरु ब्रहस्पत्ति ॥ त्याचा सी
ष्य विवेक मुत्ति ॥ यालागी शांतिच्या साधकां युत्ति ॥ तुचि निश्चीत्ति जाणसी ॥ ४९ ॥
शांति अवकळा व्या उद्धवासी ॥ आदरे सत्कारि श्रीकेशी ॥ आनुमोदु नियात्या बोलासी
शुद्ध शांति सीहरि लागे ॥ ५० ॥ निंदा अवस्था हे चरम दुर्जनि दिधला आपमान हे चिन्हे ॥ सा

Joint Project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

तोईभ्यदोजाला ॥ नीजबोधपूर्णमदप ॥ ५१ ॥ ज्यासीसर्वे मुत्तिनिजाल्लत्ता ॥ दृढबाणलि
सेत्तहृत्ता ॥ तोचिदुर्जना च्याउत्ताघाता ॥ साहेसर्वथाय्यथासुखे ॥ ५२ ॥ जोस्वयेहोव्यआ
वघेजग ॥ यासीलाविताउपावअनेग ॥ तुटिक्रोधाचिप्लगबग ॥ साहेअबुद्धेगय
थासुखे ॥ ५३ ॥ निजांगीं लागत्तानिजन्तर । तुटिक्रोधद्वेशाचद्वार ॥ निजस्मत्तादे
खेजोंचराचर ॥ शांत्तित्यासचेघरस्वयेसागे ॥ ५४ ॥ उद्भवाऐसाज्यासीनिजबोधु ॥
त्यानेहणीजेसत्यसाधु ॥ तोचिसं[illegible]चाआपदाधु ॥ शांत्तिनेशुद्धु तोचिवेकु ॥ ५५
नेलोनियानिजबोधाने ॥ ईनरनेस[illegible]ने ॥ तेनसाहत्तिद्वंद्वाते ॥ ऐकलुतेसांगे
ला ॥ ५६ ॥ श्लोका ॥ ॥ नत्तथानयन्ते[illegible] पुमान्बाणै रत्तमर्मगै ॥ यथातुदन्तिमर्म
स्थाह्यसत्तांपुरुषेशाच ॥ ॥ टिका ॥ [illegible]नात्वाचेआत्तित्तिच खटबाला ॥ जेलोचा
येहोत्तिचिकट्ठपाणा ॥ याहनदुर्जनाचेवाग्बाण ॥ आधिकजाण रूपाति ॥ ५७ ॥ लोहा
चेबाणजेथेलागत्ति ॥ तेचिअंगेव्यथीतेहोत्ति ॥ वाग्बाणेचिआधिकशक्ति ॥ घायेभेदि
त्तिपुर्वजा ॥ ५८ ॥ लोहोबाणाच्येलागल्लेघाव्ये ॥ तेपानपत्र्यावेथाजाय ॥ पत्तिवाग्बा
णरूपत्र्यापाहे ॥ त्तिद्वोप्लपराहेजंन्मात्त ॥ ५९ ॥ कर्मेस्पर्शाचेबासटेजाण ॥ चिंघत्ता

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

निंदेचे वाग्बाण ॥ तेणें भेदतांचि अंतःकरण ॥ सर्वांगी भडकावुणि ॥ ६० ॥ दुर्जनांचिया दुरु
क्ति ॥ अपमानाचिया आयति ॥ साहावया लागति जें संति ॥ न करुनि निश्चिति प्रतिकर्तता ॥ ६१ ॥
ऐसीया परि यथोत्तर यथोचित उद्धवाचि मनोगत ॥ संरक्षुनि श्रीकृष्णनाथ ॥ त्यां संतांचा
तितिक्षार्थ सांगो पाहे ॥ ६२ ॥ पुर्वि सांगीतलि निजशांतिसी ॥ वेगी साधील म्हणे उद्ध
वासी ॥ ते अटक वोढवेल त्यासी ॥ अतिसंतोषें त्या सीयाचा वेळे ॥ ६३ ॥ होने उद्धवाचे मान
सी ॥ हृदें शांति आसांध्य सर्वांसी ॥ हे जाणोनि यादवऋषिकेशी ॥ सांगे इतिहास सीभीक्षुगी
ता ॥ ६४ ॥ श्लोक ॥ कथयंति महत्पुण्य मितिहासमिहोद्धव ॥ तमहं वर्णईष्यामि
निबोध्द सुसमाहितः ॥ ५ ॥ टीका ॥ आ... त्यांनि सोभाचे चित्तमच ॥ क्षळावयाजि
ताकाय ॥ इतिहास गंगा केवळ ॥ ... कृष्णोक्ति ॥ ६५ ॥ श्रीकृष्णवदन ब्रह्मा
हि ॥ श्रीभागवत उदंबरी ॥ जन्मलि त्यांतिं गोदावरि ॥ निजमुखाकारि निर्मेळ ॥ ६६ ॥ ते छस
वाचे नारदोक्ति ॥ उध्यादगं गाद्दा रावदि चिसोक्ति ॥ ते चिमुकमुखें कुरावती प्रगट
अचचिति पवित्र पले ॥ ६७ ॥ सा पवित्र वाचाचिये गति ॥ भद्रा धर्तिल समरसें भक्ति
याचि अरुणा वरुणा सरस्वति ॥ हे संगम प्रासीजे घेहोय ॥ ६८ ॥ ते ऐश्यां त्रिगंगे ॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

च्यिस्छिति ॥ भरो निउळथेआत्तिउन्मत्ति ॥ तेथे भ्रवणार्थीजे बुद्धि देति ॥ तेपवित्र होति
जक्षमा ॥ ६९ ॥ तिर्थी त्तिगंगा आत्ति विख्यात ॥ उंद्धव क्तावया पुनित ॥ प्रगट केंदिश्रीकृ
ष्णनाथ ॥ श्रीहरिगीत विन्यासे ७० ॥ श्लोक ॥ केनचीद्भिक्षुणागीतं [illegible] स्तेन दुर्जे
ने ॥ स्मरनाध्यति युक्तेन विपाकं निजकर्मण ॥ ७१ ॥ टिका ॥ उंद्धवा [illegible] कसुंगणांसी संन्या
दुर्जने उपद्रवितायासी ॥ ह्मणे ऐश्वर्योहोट [illegible] र्गीसी ॥ ये ऐसं तोत्रो मानसी क्षमावंत
७१ ॥ आपुले अंगीच्ये मळ ॥ पुढील क्षा [illegible] कळ ॥ ओको घेसी कर्तिळमळ ॥ तोमु
र्खै केवळ आत्मघाति ॥ ७२ ॥ श्लोकलए [illegible] दुर्जन ॥ संन्यासी ह्मणे ते माझे स्वजन
माझ्या दोष्याचे निर्दळण ॥ याचेनिधर्मे [illegible] लसे ॥ ७३ ॥ संन्तुख कोहीनी दाक मित्ति
तेऐ असंत्तसुखावे चित्ति ॥ ह्मणे मजकु [illegible] ति ॥ पापाचिनि ॥ [illegible] तिसह जे होय ॥ ७४
ऐसे नि विवेके त्तत्वत्ता ॥ रां त्तिसी चढो नेदि त्तत्वत्ता चढो निनिंद्र ॥ धैर्याच्ये माथा ॥ गाई
लिगीना लेयैक ॥ ७५ ॥ उंद्धवासी ह्मणे श्रीकृष्णनाथ ॥ ये आर्थी होय साचचित्त ॥ अतिलो
भीत्तो अति विरक्त ॥ जाला तोच तांत सांगेण ॥ ७६ ॥ श्लोक ॥ अवंतिषु द्विजः कश्चि
दासीदाढ्यतमः श्रिया ॥ वार्तावृत्तिः कदर्यस्तु कामी लुब्धोति कोपनः ॥ टि

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

माळवेदेशीं अवंतिनगरी ॥ तेथे ब्राह्मण वसे गृहद्वारी ॥ कृषिवाणिज्यप्रवृत्ति कारि ॥
जीविका करि निरंतर ॥ ७७ ॥ गाइधनधान्यसंमृद्धि ॥ आमर्यादा द्रव्यसिद्धि ॥ परि आ
तिशय कृपण कुबुद्धि ॥ पोटें हि श्रीखुद्धि न खाय ॥ ७८ ॥ पोटें सदा द्रव्याय करावा ॥ ते हिना
हि उदरपूर्ण तेथे स्त्रीपुत्रादि दासीजन ॥ जाय दर्पेण न पावति ॥ ७९ ॥ न करि नियमें
भीक्षुक ॥ ॥ स्वप्नीं नेणे धर्मकृत्य ॥ देवब्रा… आतित तेथ ॥ सदा जातपरा ज्ञुरव
८० ॥ कवडाचे कळा भुपोह ॥ ते मान पी… आहे ॥ तेसाडुन अत्यंत निजगृह
जाये ॥ न मानि भय स्यत्राचे ॥ ८१ ॥ उत्तम… वले ते धनलोभु गोचि आटवला ॥
लानाप्रेत्तादेखो निधन ॥ स्वीकारि… ाचे ॥ ८२ ॥ धनकामासाटि देख ॥ नमा
नि पाप महादोष ॥ कवडिच्या लोभें केलामुख ॥ नाटवे नरक महापातु ॥ ८३ ॥ सा धन
लोभ्याचे अवरोधु ॥ होत्ता देखु निखवछे क्रोधु ॥ गोहत्यादि ब्रह्मवधु करावयासिं हु
स्वयें होवे ॥ ८४ ॥ यापरि ते कर्म नेणुष्य ॥ अतिवंचक महान्याय ॥ ॥ केवळ
नष्टधनलोभी ॥ ८५ ॥ धनकामी क्रोधा चिवत्ति धनोपासी पापे वसत्ति ॥ धनलोभी अ
चिरस्थिति ॥ कदर्यवृत्ति या नाव ॥ ८६ ॥ ऐसे धन साचित्ते फाडो वाडे ॥ स्याचाहि व्ययो

स्ती

जो करणे पडे ॥ तै प्राणांत येउ घडे । वीत्याक पुढे असेना ॥ ८७ ॥ वानराचे गाल्हिचे चने ॥ हा
तानयेन्चि भीत्ता प्राणे ॥ तै साद्र व्याऱ्या व्ययो करणे ॥ तै चिमरण कदर्य्यी ॥ ८८ ॥ श्लोक ॥
आत्तयोथीत् मस्तस्य वा आत्रेना प्यनचिंतः ॥ भुन्यावनस्थ आलापी कात्रै
कामैरना चिंता ॥ ७ ॥ टिका ॥ घरिच्या भातु कैचव्न काहि । याकागी वैश्वदेव कर
णे ना हि ॥ तेथे अतित्त आल्या पाहि । कोणास मर्ह कोण पुजि ॥ ८९ ॥ आतिथी आल्या
आण ॥ ऐसे बोल बोले आपण ॥ जे वचनामात्रे आतिप्राण ॥ ह्यासी मागे कोण अलो
हक ॥ ९० ॥ हे खोनिया साचिया घरा … नित्यारि निं सउदासी ॥ आत्रा साडिलि
संन्यासी ॥ जे विराजहंससी गोमय ॥ ७ … दिसाडिले साचे द्वार ॥ अतिथि द्रव डिले
निरंतर ॥ पाहुनि दुरी पाहिले बिढार ॥ … पीसनरस वेदा ॥ ९२ ॥ द्वारानये को
रान्य कर ॥ घर फोडुनि गेले उंदिर ॥ काठ किवोसं डिल्ले घर ॥ चुडिली चादामी ये
ना ॥ ९३ ॥ कुमुगीसी पडले खंचण ॥ ते लि घरिले बीढार आन ॥ पोटे जोन खाव्ये
आपण ॥ तेथे कथा कोण ईतराचि ॥ ९४ ॥ असेन्न थुक लागे पोटि ॥ यने हिन
खाय जगजैटि ॥ तेथे काय सीसेच काचि गोष्टि ॥ काज लिपोटि क्रीपुंग्र ॥ ९५ ॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

जैवमनचुडेसासी ॥ नकरिफय आहारि ॥ आधिकवे चुकोणसोसी ॥ याच्या गीउपवा
सीस्वयेपडे ॥ ९६ ॥ तेथेकुय गुरुचासंमान ॥ कुयधर्म कुयगोत्र भोजन ॥ व्याहिआचारि
वोगमाहा ॥ धनलोभीजाणकदानकरि ॥ ९७ ॥ रूतुकाळीफळेचेनिपुली ॥ यासीदशी
भेटि हाटिआण ॥ तदि ज्रिं कैसीआलिंगल्य ॥ प्राणा तिआपणल्होउनेघि ॥ ९८ ॥ मातेचे
स्तनपानसे चिले ॥ तेचिक्षीर रसने [illegible] रवोवि ॥ पुढे दुधचिवर्जिते ॥ ऐसेपरिधन
लोभे ॥ ९९ ॥ रसुरसनेचे माहेर ॥ ते ऐ [illegible] वि ऐसे गार्हेले थोर ॥ धनलोभीआत्तिनि
ष्टुर ॥ करितात्रकरकर ते ये नेघि ॥ १०० ॥ [illegible] मछलिआ तिसी ऐ ॥ मस्तकसदाचा
मधीन ॥ लुवीवाकनि घत्तिजाण ॥ स्य [illegible] ननखाये ॥ १ ॥ स्नानचादिपवाचीदस
रा ॥ तेझुले जोघलेधाडिघदा ॥ अं भोवि [illegible] डेलेकुवा ॥ कदर्युस्वरायानाव ॥ २
धनलोभी धर्महिणदेखोनि करयावितेन ॥ विमुखजाणेस्यजेन ॥ ते चिनिरोप
णतदिबोले ॥ श्लोक ॥ दुःशीलं स्वकदर्यं स्वदहंतं पुत्रबांधवा ॥ दारा
दुहिनरोभ्रष्टा विपरोनोचरप्रीपं ॥ ८ ॥ टिका ॥ नाहि स्वधर्मनिजशीळ
दानधर्मरवुडिसस्वळा ॥ अयंत धनलोभी केवळ ॥ यासी दुःशीळ बोलिजे ॥ ३ ॥

Sahit project of the Rajavade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai.

अंन्न आछादने विण ॥ कुटुंबेंसहित आपण ॥ जो करद्यर्य्य वीनि निजप्राण ॥ कद्दर्य्य बोलीया
नाव ॥ ५ ॥ कदर्य्य नरासी सर्वे देख ॥ सुंखव्यक्ती ते होय विमुख ॥ स्वजन आलि सेवक पुत्र
हि परान्मुख होतिया सी ॥ ६ ॥ आप्तमुख्य काजे संबंधु ॥ ते हि करु लागती विरोधु
द्रव्य विभागाऱ्यासमंधु ॥ कलह सुबंधु अरंभे ॥ ७ ॥ गाडि आसोनिया आमीत धन
न करिमाहि रस्सन बोळवण ॥ केवि याच्या भोतिया जाण ॥ रापदार एएयादित्ति ॥ ८ ॥
गोत्रजसरा चिंत्तित ॥ हा मरे तैं जे ... आहत्ते जाले आनात ॥ आचचेआ
नहित वांछीती ॥ ९ ॥ ज्यात्वियद्रव्य ... या ॥ नाहि धर्माचे नद्दश्य ॥ ते काचे चिंहे
यक्षीत्ये ॥ ते चित्तक्षत्य हरि साधे ॥ १० ॥ का ... तस्य वयक्ष वि ... व्य ... तस्वी
नयेलोकत्तः ॥ धर्मकामविहिन ... पुः पंच्यभागीन ॥ ॥ ७ ॥ रिका ॥ ७ ॥
स्वाये जे बिना नव्हा विनाहान ॥ टि व्यापासी जे विभक्त ॥ द्यांचे ते स्से याचे यक्ष वित्त
जाण निश्चित गृहे जैसा ॥ ११ ॥ केवळ काम धर्मे रहित ॥ धनलोभी जे भुत्त ॥ याना
वेबाल्लि जे क्षय वित्त ॥ जीउ हा निआसआथु मानि ॥ १२ ॥ स्वन्दारि दि भोगु नाहि जा
ण ॥ ते लेई हल्लोक जाल्ला श्रुन्य ॥ नाहि स्वधर्म कर्मपंचयज्ञ ॥ परलोक शुंन्य तेते

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(58)

जाले ॥ १३ ॥ पंडपाचे पंचविभागी ॥ यज्ञभागुन पावे सालागी ॥ तो कोपुनि पंचभा
गी ॥ वित्तनाशालागी उद्यत ॥ १४ ॥ पावोनि ब्राह्मणजंन्म वरिष्ट ॥ धनलोभे स्व
धर्मनष्ट ॥ तो ले परउभयलोकभ्रष्ट पावे कष्ट रूपणत्वे ॥ १५ ॥ करिता आतिआया
सु ॥ जोडला अर्थु बहुवसु ॥ त्यासी अधर्मे आला नाशु ॥ तो हि विलासु हरि सांगे ॥ १६ ॥
श्लोक ॥ सद्व्यानवि [illegible] कस्य भवि [illegible] र ॥ आर्थो [illegible]
[illegible] निधनं [illegible] यास्तपरिश्रमः ॥ [illegible] टिका ॥ पंच्य यक्षदेवतांसकट ॥ येल
उपेक्षीला केवळ ॥ ति हि द्रव्याला [illegible] पुण्यपक्ष यत्नाहाकाळः छेदि
ला ॥ १७ ॥ द्रव्यप्राप्ती पुण्य दिवाकर [illegible] मानागेला तो भास्कर ॥ मग द्रव्य लो
भाच्या अंधकार ॥ अधर्मे थोर दाटला ॥ १८ ॥ प्रयासे सा चि लिसंपत्ति ॥ तिसी अ
धर्म अंधाराचि रात्रि ॥ क्षोभल्या पंचधा यक्ष सुति ॥ पंचधा पावति महानाश ॥ १९ ॥
जो सुरवी न करि कुटुंबालागी ॥ जो निजात्मा निच विलागभोगी ॥ तो द्रव्य न वेचि धु
र्मालागी ॥ त्यासी पंच्य विभागी उठति ॥ २० ॥ दायाद चोर राजा आग्नी ॥ आधर्मरो
गसंचरे अंगी ॥ हे पाचजन विभागी ॥ द्रव्यनाशालागी पावति ॥ २१ ॥ ना हि दीजपु

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

8A

आश्रज्ञायुक्त । नाहि लोकीक क्रीयाउचित । नाहि दानादि धर्मवेदोक्त । द्रव्यक्षयं तेथे अवस्य
२२ जेथे नाहि वडिलांसी संन्मान जेथे नाहि पंच्यमहायज्ञ जेथे गुरु सोकरि तिअभीमान
तेथे क्षयो जाणउं उद्भवा । २३ ज्यासी परांचा देसु सदा । जे बोलत्ति परापवादा । जे चढति
धनगर्वमदा । तेथे क्षयो सदा उद्भवा । २४ ऐसा चे द्रव्याचि लक्षण । ग्रंथाधार निरूपण
स्वये सांगत्ता श्रीकृष्ण । दयाकुपले निज [illegible] को । २५ ॥ श्लोक ॥ ज्ञातयो जप्रहुः क्वि
चित् क्षियनउद्भवा । रवतः कालतः [illegible] ब्रह्मद्वंधोर्लोपार्थीवान् ॥ १२ ॥ टीका
स्त्रीपुत्र लोउनियेक । तिहि देवाने बाकि [illegible] अज मोळोनि सकळीक । बळकारे देख
वाटा नेला । २६ । चोरी फोडोनिया घर । [illegible] निले भांडार । आगी लागो निया घर
वस्तु आपार जळाल्या । २७ हिं मा [illegible] गेले सेत्त । प्रवर्त्ति बुडाले जेथी त्यां तेथ ।
विध्यातु रे वाचेउनिया आत्त रवंतु रवळुत्ते हर पत्थे । २८ । भाडिटे विल्मा कापुरुउडे
समुद्रा माजी तारबुडे । पात्ति करावरि घाल्ला पडे । चहु कडे अपावो । २९ । टकये उ
नियेकांति । मरु येमाया [illegible] आली देत्ति । धनलोभाचि कांकुछ ति । हात्ति चि संपत्ति सा
सीदे । ३० । स्वचक्र परचक्र विरोध धाडि । रवळीच लाउनि घेर पाडि । तवघरि

Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

स्क

(९)

चेडेंच नेकाढी। भरुनिकावडिधननेति॥२१॥ पाणीरीचेपेवाअन्न। नेले धान्यनाशेस
मस्त॥ धन्द्र स्रो खुनि हीरीसेन। देवहन्ततोजाला॥२२॥ गोटनिसेरियाशखुपडे नि
मालेगाई ह्मैसींचेवाडे। उधारेनेलेदानबंदिचोडे॥ तोरणिपडे महायुध॥२३॥ भूमीसी
निक्षेपेकरुजाति। तेआपन्याकडे धुळीवोढीति॥ तथेचाखुनि निजसंपत्ति। तोडि
मातिस्वयेघाति॥२४॥ खुंद्रीसागतेवाडवाडे। तेथेघालुनितोडीदगड। ऐसेसेटेवि
लेखुजिव्हेदृढ। साचिचाडधनगेला॥२५॥ [illegible] जेटे विजेअनेक। तेपथ्वीगीळीले
निःशेष। भागपजालेजिविन्मुख। [illegible] तेथाई॥२६॥ अधर्मआहळजा
ले हिन॥ वीपरीतभासेदेहिंचेचीन्ह। [illegible] टलक्षानिजवर्ण। ब्राह्मणपणलक्षिना
२७ दिखेतोपुसेश्वातिकोण। तो [illegible] रेमीब्राह्मण। ऐकेसाचेनूमानिमन॥
वर्णाश्रमपणमाचळले॥२८॥ एवं निःशेषमावळलेधन। ब्रह्मवर्च्येस्वगेलेजाण
ण॥ म्लानवदनदिनहिण॥ खेदः खींजआलिदुःखी॥२९॥ श्लोक॥ सत्त्वं द्रवि
णेनदेधर्मकामविवर्जितः॥ उपेक्षीतस्वस्वजनैभ्रिंतामापादुरसर्वा॥१४
टिका॥ गेलेसेतनिमाळिकुळवाडि। धनपार्डिलिपरुचंऊधाडि। धनउरलेनाहि

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

कवडि ॥ आधर्माचिजोडिलेदव्य ॥ ८० ॥ नाहिस्वधर्मेनादन ॥ विहितभोगुनकरिज
पण ॥ त्याधनलोभ्याचेनासले धन ॥ जेचिकासवरंकाचे ॥ ८१ ॥ देवजालेपराङ्मु
ख ॥ त्याहत भाग्याचिदशादेख ॥ पुत्रजालेविन्मुख ॥ तिहिनिद्रोषदवडीला ॥ ८२
ते कधनलोभ्याच्यावाटाई ॥ ईष्टमीत्रपुर्विचिनाहि ॥ गोत्रआसीत्याचेसुखकाई ॥ द
वडिल्यापाहिजेपेक्षीलु ॥ ८३ ॥ प्रसत्न नि[illegible]तिलोक ॥ राडापोरेथुंकीतिदेख ॥
खाचव्यानाहि नीश्चीत ॥ मागताभीक[illegible] ॥ ८४ ॥ भीकेलागीजेथेजेथे गेला ॥ ह
लतिकावस्तोडायेथेकाआला ॥ हात[illegible]मे भुकेला ॥ भलानाग विलाईध्वरे ॥ ८५
यापरिधीःकारीतिलोक ॥ धनजाउ[illegible]निज[illegible]लावक ॥ चीतताचरिपडलादेख ॥ दुःखे
माहादुःखपावला ॥ ८६ ॥ श्लोक ॥ [illegible]यनेदिर्घेनषुवायत्तपंथीनः ॥ ख्विं
यतोबास्यकेदस्य निर्वेदः सुमहानभूत ॥ १८ ॥ टिका ॥ धनलोभ्याचेगेले धन
धनासचेनवचेचिअटवण ॥ तेअटविताफुटतेहेमन ॥ तर्की मछिजाणआतिदु
ख ॥ ८७ ॥ कायारक्तलपाभुजंगकपाळी ॥ सुंधुलुटलपासापसुनळी ॥ ढोकाजथवै
गळीमासोळी ॥ तैसातळमळीआतिदुःखे ॥ ८८ ॥ मनाअटविताविजधना ॥ हृदईचा
लीलेसुत्न ॥ अश्रधाराश्रवतिनयन ॥ मुर्छापणक्षणक्षणा ॥ ८९ ॥ पोटातिळ

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

॥

अत्तिचउ फुडे ॥ धायेमोकळ्तु नियारडे ॥ उटिबैसेपाहेपडे ॥ चोंव्हे गरवडे आडोरुु ॥ ५० ॥
मग म्हणे रेकरकया ॥ जालो येकुवेळे कारेडा ॥ आलाविधातियादृष्टा ॥ कायआहे
ष्टपळीहिले ॥ ५१ ॥ मजटावोनाहिकोन्हीकडे ॥ बीच्यारुसंभवेनापुढे ॥ पुढे अत्तिदुःख
आले जिवोकडे ॥ यरण विच्यारे रडे महादुःखे ॥ ५२ ॥ हिआपुळ्दुःखपावलोयेथे ॥ पुढे
थोरदुःखआले माते ॥ यमदंडे निष्टुरघाते ॥ कोण तेथे सोडविता ॥ ५३ ॥ म्यानाहिके
लेदान ॥ मीनाहिस्मरलो नारायण ॥ मज [illegible] नरक दारुण ॥ तेथे कोणसोडविल
५४ ॥ म्यानाहिकेले पंच्यमहायज्ञ ॥ नाहि [illegible]ले आथीतिआंन ॥ नाहि केले पीतृत
र्पण ॥ माझे दुःख कोण नीवारि ॥ ५५ ॥ म्या[illegible] केली दीजपुजा ॥ नाहि भजलो आधो
क्षजा ॥ नाहि वंदिले वैष्णवराजा ॥ माझे [illegible] खसमजा कोण नासी ॥ ५६ ॥ मी सर्व
था अकर्म कारि ॥ बुडालो बुडालो [illegible] पावगा श्रीहरि ॥ मज उद्धरि दिना
ते ॥ ५७ ॥ रुक्मामाधवामुरारी ॥ अच्युता अनंता श्रीहरि ॥ गरुडध्वजा गोवर्द्धन
धारी ॥ मज उद्धरि दिनांते ॥ ५८ ॥ तुवा रक्षीले प्रल्हादासी ॥ अंबरिशी गर्भवासी
उदरि रक्षीले परिक्षीतिसी ॥ तैसे मज दिनासी उद्धरि ॥ ५९ ॥ तुवा तारिले अहिल्ये
सी ॥ नष्टा उद्धरिले आजामेळासी ॥ उगि घातलि गजेंद्रापासी ॥ तैसे बेगेसी मज
तारि ॥ ६० ॥ महादोषाचियादोष श्रेणी ॥ नामे तारि लीकुटली ॥ तैसे लाघवे चक्रपा

॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yeshwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(10A)

ली ॥ मज देखता गीउं हरि ॥ ६१ ॥ जयो जबोला धनकाम ॥ व्यथा गेला माझा जन्म
फुकाचि जे रामनाम ॥ ते मी अधम नह्मले चि ॥ ६२ ॥ रामनामाच्या प्रतापासाटि ॥ जळ
ति महापापाच्या कोटि ॥ थोर आधम मी येकु भ्रष्टि ॥ नाम वाचे पुटि न ह्मले चि ॥ ६३ ॥
ऐसा मामनुनि अपराधु ॥ अनुतापे करि ना खेदु ॥ उपजला अति निर्वेदु ॥ तेचि गो
विंदु स्वये सांगे ॥ ६४ ॥ श्लोक ॥ मायादे हम प[illegible]नु हा कष्ट व्यथा लाभेनु नापी
तः ॥ न धर्मायन कामाय यक्ष्या [illegible] दे भाः ॥ १५ ॥ टिका ॥ हात चुकोनि
ह्मले कष्ट करा ॥ ब्रांह्मण देहा मोक्षा [illegible] ॥ तो आहो निमी अति करंटा ॥ धन
लोभ चेष्टा नाडलो ॥ ६५ ॥ जेणे देहे लोभ मो[illegible] सुख ॥ त्या देहासी म्यां दिधले दुःख ॥
धनलोभी मी परम मुर्ख ॥ मज ऐसा आ[illegible] आसेना ॥ ६६ ॥ न वेचिता धर्मे कामासी
अर्थ जोडिला सायासी ॥ त्या अर्था चि दशा ऐसी ॥ आति दुःख मज फळत्ति ॥ ६७ ॥
बापु धन लोभाचे कौतुक ॥ नाइ हलोक ना परलोक ॥ कासे अंतरलो मोक्षसुख
भोग विनके आणि वार ॥ ६८ ॥ देख ज्या नर काच्या या दे ॥ आकळु उताया वो नाहि
धनलोभु घालि तैसे ठाइ ॥ ते म्यां नरदेहि जोडिले ॥ ६९ ॥ जो जन्मला ब्राह्मण देहि
तो पुंड्य हीय लोक तिहि ॥ मोक्ष लागे त्याच्या पाइ ॥ म्या आभाग्यें तो हि नासीला ॥ ७० ॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com